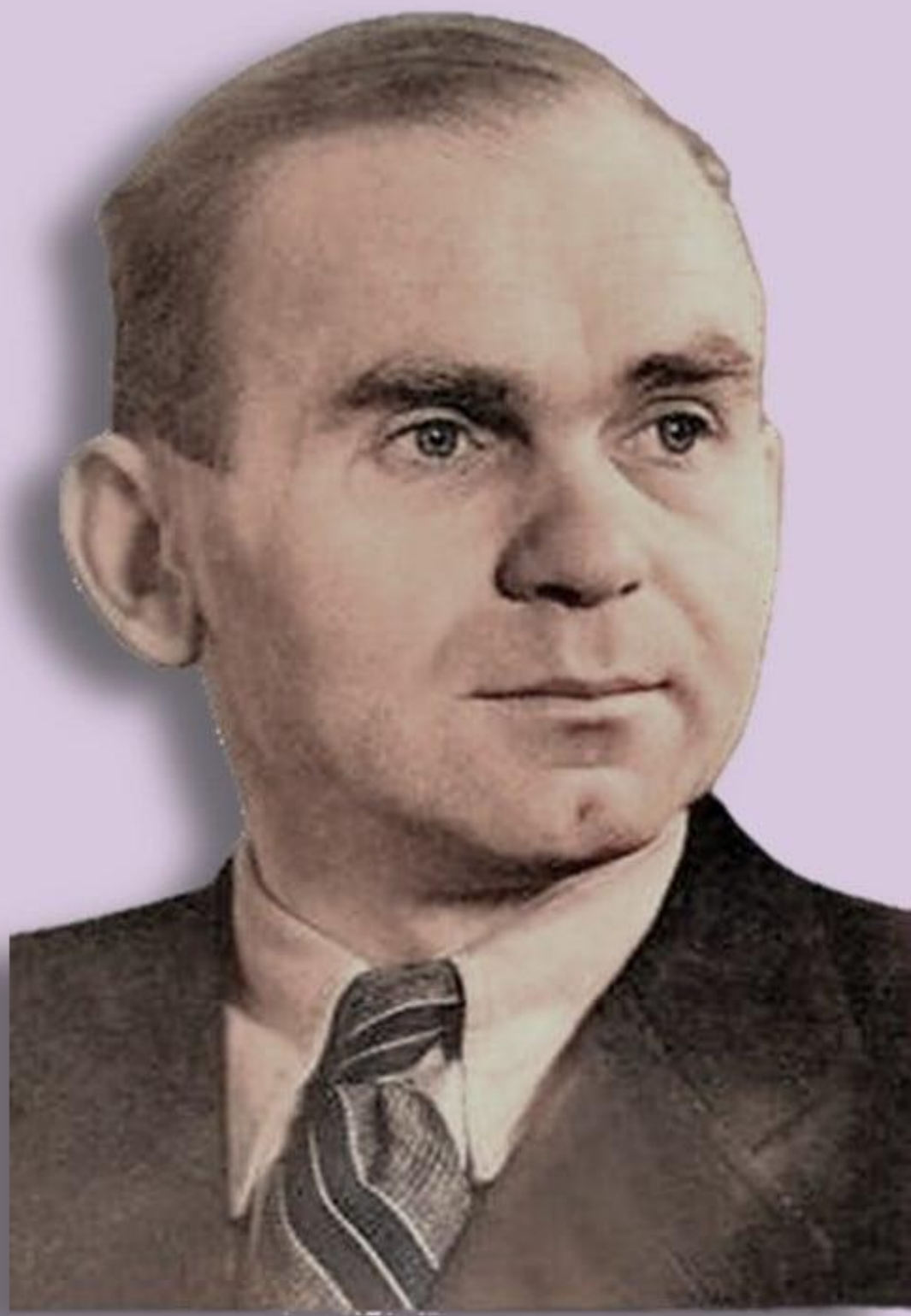

Улас Самчук

Улас Самчук

ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ
ВИКОНАВЧОГО ОРГАНУ КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ)
Публічна бібліотека імені Лесі Українки для дорослих міста Києва
Відділ електронних ресурсів та довідково-бібліографічного
обслуговування

Улас Самчук –
СИН ВЕЛИКОЇ ВОЛИНИ:
до 120-річчя від дня народження видатного українського
письменника
Тематична добірка літератури

2025

Творчість Уласа Самчука (1905-1987) є невід'ємною частиною духовної самосвідомості української спільноти, складовою національної культури України, коштовним скарбом в її літературному надбанні. Його самобутність як прозаїка проявляється в спостереженні й філософському переосмисленні речей. Творчість була широко відома в українській діаспорі, а на початку ХХІ століття нарешті почала повертатися на батьківщину. Його називали «Волинський Гомер» за те, що відкрив світу невідому Україну. Він одним з перших розповів світові про трагедію Голодомору 1932-1933 рр. Творча спадщина письменника довгий час була під забороною. Улас Самчук є автором багатьох романів, серед яких трилогія «Волинь», «ОСТ», «На краю часу», «Гори говорять», «Марія», «Юність Василя Шеремети», «Чого не гоїть огонь», «Кулак» та інших творів, оповідань, статей.

Пропонуємо вашій увазі тематичну добірку творів У. Самчука, які заглиблюють нас в художній літопис української історії ХХ століття, і дають можливість збагнути особистість письменника, який дуже любив свою Батьківщину і завжди вірив у своє повернення в Україну.

Найвизначніші твори письменника, які включає тематичний огляд є у фонді Публічної бібліотеки імені Лесі Українки. Запрошуємо до читання!

Самчук, У. О. Волинь : [трилогія : в 3 ч.]. Ч. 1 : Куди тече та річка ; Ч. 2 : Війна і революція / Улас Самчук. – Харків : Фоліо, 2023. – 732 с. – (Великий роман).

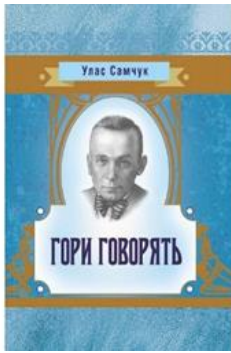
Трилогія «Волинь» Уласа Самчука (1905-1987) – художній літопис української історії ХХ ст. В основі дитячі спогади письменника. Перша частина трилогії знайомить читача з селянським життям, побутом, щоденною працею. У центрі роману – родина Матвія Довбенка, розумного, виваженого господаря, постать якого є особливо близькою авторові, який прагне розкрити таємниці буття, тягнеться до знань, відкриває світ. У другій частині епопеї «Війна і революція» автор описує важке становище волинських селян на тлі героїчних і трагічних подій: першої світової війни 1914-1918 р., національно-визвольних змагань у 1917-1918 р., українського відродження.

Самчук, У. О. Волинь : [трилогія : в 3 ч.]. Ч. 3 : Юність Василя Шеремети / Улас Самчук. – Харків : Фоліо, 2023. – 734 с. – (Великий роман).

У третій частини трилогії «Волинь» роману «Батько і син» автор показав селянське життя волинян кінця 1920-х р. через історію українського роду Довбенків.

«Юність Василя Шеремети» – автобіографічний роман У. Самчука про життя української гімназійної молоді 20-х р. ХХ ст. Роман є сюжетним продовженням трилогії «Волинь». Розповідь охоплює один навчальний рік учнів української гімназії, про те, як відбувається становлення світогляду молодих людей, котрі вступають у пору юності. Головний герой Василь Шеремета напружено шукає істину, свій шлях у житті.

Самчук, У. О. Гори говорять : роман / У. О. Самчук. – Київ : Центр учбової літератури, 2018. – 177 с. : портр. – (Серія: Класика української літератури).

Історію часом розповідають гори, треба лише почути її... У романі «Гори говорять!» спостерігаємо за формуванням національної самосвідомості в українському Закарпатті під час братовбивчої боротьби синів українського народу, що змагалися за інтереси двох імперій – Австро-Угорщини і Росії. Самчук показав їх національне дозрівання та усвідомлення трагічного положення батьківщини, поділеної між двома імперіями.

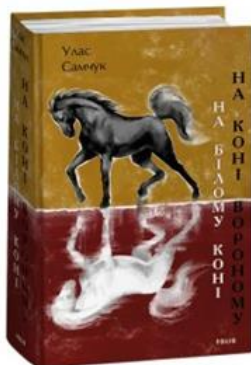
Самчук, У. О. Живі струни : бандура і бандуристи / У. О. Самчук. – Детройт : Вид. Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка, 1976. – 467 с. : іл.

Капеля Бандуристів імені Тараса Шевченка 1968 р. відзначала 50-ліття творчої діяльності. У. Самчука попросили написати книгу, і він збирав роками матеріали про Капелу, користувався бібліотеками Торонто, архівом Капели, спогадами її членів, щоденниками Г. Махині, спогадами Г. Китастого, Й. Панасенка, П. Гончаренка, І. Панчука, Л. Лампіки, М. Мінського, І. Косіковського, А. Кішки. Редакція додала ілюстрацій зі свого фотографічного архіву і вийшла книга авторства У. Самчука – «Живі струни».

Самчук, У. О. Марія ; Кулак : [романи] / Улас Самчук. – Харків : Фоліо, 2019. – 477 с. : портр.

У романі «Марія» (1934) Самчук першим сказав світові правду про голодомор 1932-1933 рр., колективізацію, антирелігійну кампанію організовану більшовицькою владою. Автор зображує першу світову війну, революцію в Україні, змагання різних політичних сил, прихід до влади більшовиків. Через події із життя Марії, її близьких, земляків, автор художньо осмислює національну трагедію. Ця книга об'єднала два видатні твори – романи «Марія» і «Кулак», які продовжують розкривати талант письменника.

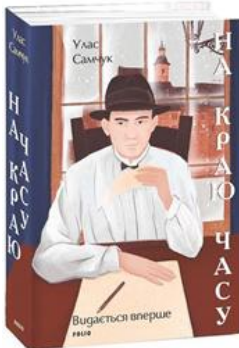
Самчук, У. На білому коні ; На коні вороному / Улас Самчук. – Харків : Фоліо, 2023. – 736 с. – (Великий роман).

У творі «На білому коні» У. Самчук створив образ історичної батьківщини довоєнного періоду, «радянського життя». Автор розповідає про зустрічі з поетами Оленою Телігою, Олегом Ольжичем, Євгеном Маланюком, кінорежисером і скульптором Іваном Кавалерідзе, письменником Віктором Петровим (Домонтовичем), актрисою Тетяною Праховою, Степаном Скрипником (єпископом Мстиславом), отаманом Тарасом Бульбою-Боровцем.

У книзі «На коні вороному» змальовано кінець німецької окупації в Україні та організацію підпільних загонів на Волині. Розповідь про партизанські дії, які включали в себе територію

півночі Волині та Полісся, містить дані про відділи, контрольовані ОУН-м і ОУН-б. Подаючи у спогадах багато цінного матеріалу про операції УПА, імена борців, Самчук аналізує підпільну боротьбу українського народу, висловлює власні погляди на це явище.

Самчук, У. О. На краю часу : [роман] / Улас Самчук. – Харків : Фоліо, 2023. – 414 с. – (Великий роман).

Роман У. Самчука «На краю часу» повністю занурює читача в атмосферу Праги 1920-1930-х р., це чи не найбільш європейський роман, органічно вписаний в європейську культуру – тут часто звучать імена різних європейських письменників, культурних діячів, ведеться мова про явища європейської історії й культури. Сама ж Прага характеризується як «справжня Європа».

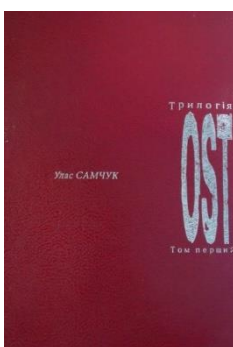
Роман «На краю часу» було написано у 1963 р., за життя письменника цей твір так і не був надрукований, тільки через 60 років був вперше надрукований видавництвом Фоліо.

Самчук, У. Нарід чи чернь? : [стаття] / Улас Самчук // Українська культура. – 2020. – № 1-2. – С. 10-11 : фото.

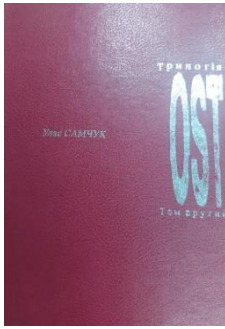
Виховання національної самосвідомості завжди було в центрі діяльності У. Самчука. Стаття «Нарід чи чернь» побачила світ на шпальтах київського часопису «Українське слово» 9 листопада 1941 року.

У Самчук «хотів своїм землякам довести, що рідна мова, це ніякий забобон, а ознака чіткості, якості і свідомості людської одиниці, що є приналежною до даної нації. Всі ж, що такого не розуміють, творять не народ, а чернь, якусь масу, щось невиразне, щось позбавлене справжнього виразу свідомого і зрілого народу».

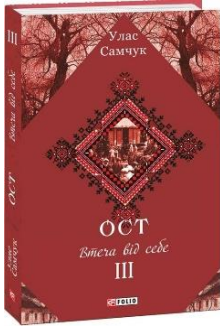
Самчук, У. Ost : трилогія. Т. 1 : Морозів хутір / Улас Самчук. – Тернопіль : Джурра, 2005. – 452 с.

Це друга після «Волині» епопея У. Самчука про долю України. Події роману відбуваються в короткий відрізок часу від Різдва 1918 р. до Великодня 1919-го, в складний і тривожний період української історії. Хутір – є символом усталеного, традиційного світу, його руйнація – це знищення української душі. Є тут й достовірні постаті (Сталін, Ягода, Постишев, Косіор, Балицький), і герої-прототипи Миколи Хвильового, Павла Тичини, й самого Самчука... «Морозів хутір» – це блискучий зразок української інтелектуальної прози.

Самчук, У. Ost : трилогія. Т. 2 : Темнота / Улас Самчук. – Тернопіль : Джура, 2006. – 460 с. : портр.

Роман «Темнота» – другий том трилогії «OST» («Морозів хутір», «Темнота», «Втеча від себе»). Події роману охоплюють період від громадянської війни до початку другої світової війни. «Темнота» – це те все трагічне, темне, що принесла радянська влада, а саме війну, голодомор, масові політичні процеси, ГУЛАГ.

Самчук, У. О. Ost : роман у 3 т. Т. 3 : Втеча від себе / Улас Самчук. – Харків : Фоліо, 2020. – 413 с. : портр.

«Втеча від себе» – останній роман трилогії «OST». Події роману розпочинаються 1945 р. на території Німеччини.

Головні герої – Іван Мороз, його дочка Віра, які повинні зробити нелегкий вибір: їхати на Захід чи повертатись у Радянську Україну? Відтворено долю мільйонів українців, яких війна розкидала по всьому світу, трагедію насильницької репатріації українських юнаків та дівчат у середині 40-х рр. XX ст.

«Втеча від себе» – це погляди У. Самчука «на долю України в світлі повоєнної концепції всієї планети».

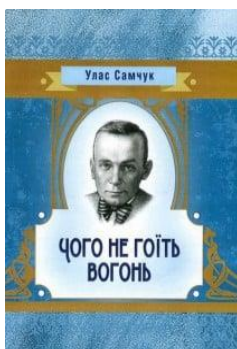
Самчук, У. OST : роман у 3 т. / Улас Самчук. – Регенсбург : Вид. Михайла Борецького, 1948. – 584 с.

Самчук, У. О. Плянета Ді-Пі : нотатки й листи ; П'ять по дванадцятій : записки на бігу / Улас Самчук. – Острог : Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія», 2017. – 393 с. : іл., портр.

До нового тому творів Уласа Самчука входять: «П'ять по дванадцятій» та «Плянета Ді-Пі». Два автобіографічні твори У. Самчука написано у форматі щоденникових записів. У них йдеться про життя письменника в еміграції наприкінці Другої світової війни («П'ять по дванадцятій: записки на бігу») та відразу після неї («Плянета Ді-Пі: нотатки й листи»). «П'ять по дванадцятій» описує період від 6 січня до 9 серпня 1945 року; «Плянета Ді-Пі: нотатки й листи» – діяльність МУРу, головою якої був У. Самчук, культурного життя української еміграції в післявоєнний час.

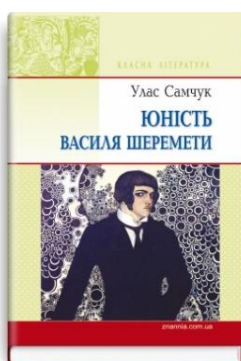
Самчук, У. О. «Так, як бачило око і відчувала душа» : зі споминів і вражень, 1941-1943 / Улас Самчук. – Київ : Центрмузінформ, 1998. – 359 с. : фотоіл., портр.

Самчук, У. О. Чого не гоїть вогонь : роман / У. О. Самчук. – Київ : Центр учбової літератури, 2018. – 287 с. : портр.

Роман був написаний у 1948-1958 р. в Торонто та опублікований вперше в Нью-Йорку у 1959 р. видавництвом «Вісник».

У горнилі Другої світової війни Українська повстанська армія веде боротьбу за Україну поміж двох неукраїнських сил – радянської і нацистської. Стрімко розгортається сюжет твору, гасло героїв роману, воїнів УПА: «Боець – не той боець, хто метиться, а той, хто боронить право, правду й закон». Вражають глибина і пророцтво роздумів У. Самчука про долю України, вірою в майбутнє.

Самчук, У. О. Юність Василя Шеремети : роман / Улас Самчук. – Київ : Знання, 2014. – 278 с. : портр. – (Класна література).

Роман про життя молодого покоління українських інтелектуалів у повоєнний і пореволюційний час. У складних умовах головний герой твору та його товариші – учні Кременецької української гімназії швидко дорослішають, від юнацьких захоплень до усвідомлення відповідальності за свою долю, долю батьків, своєї землі. Роман про юність – найсвітлішу, незабутню і неповторну пору в житті людини.

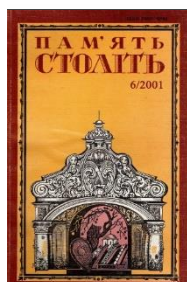
Про життя та творчість У. Самчука

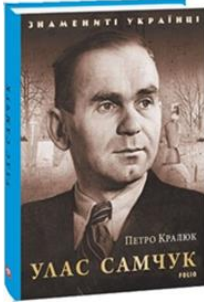
Василенко, В. Між хутором і світом: трикнижжя «Ost» Уласа Самчука / В. Василенко // Слово і час. – 2020. – № 1. – С. 3-27.

Гром'як, Р. Розпросторення духовного світу Уласа Самчука (Післямова до трилогії «Ost») / Р. Гром'як // Слово і час. – 2005. – № 7. – С. 3-14.

Жив'юк, А. Улас Самчук і розвиток національної свідомості українців у 1930-1940-х рр. // Пам'ять століть. – 2001. – № 6. – С. 103-109.

Кралюк, П. М. Улас Самчук / Петро Кралюк. – Харків : Орбіта, 2023. – 126 с. : іл.

Про життєвий та творчий шлях Уласа Самчука – одного з найвизначніших українських письменників. Самчук є автором шістнадцяти романів, серед яких трилогія «Волинь», «Гори говорять», «Марія», «Юність Василя Шеремети», «Чого не гоїть огонь» та інших творів.

Мафтин, Н. Улас Самчук. 1905-1987 / Наталія Мафтин // Дивослово. – 2015. – № 2. – С. 59-64 ; № 3. – С. 55-60.

Немченко, Г. В. «Волинь» та «Марія» Уласа Самчука як зразки романного епосу / Г. В. Немченко // Сучасний погляд на літературу : наук. зб. – Вип. 9. – Київ, 2004. – С. 102-120.

Павлюк, І. Улас Самчук і преса Волині, Полісся, Холмщини та Підляшшя 1937-2000 років // Слово і час. – 2005. – № 7. – С. 61-65.

Поліщук, Я. Формули ідентичності Уласа Самчука на тлі доби / Ярослав Поліщук // Слово і час. – 2007. – № 6. – С. 25-32.

Синюк, С. Я. Улас Самчук : ескізи до творчого портрета / Сергій Синюк. – Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, [2018]. – 292 с. : портр.

Філь, В. Вивчення творчості Уласа Самчука в школі / Валентина Філь. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2002. – 64 с. – (На допомогу вчителю української літератури).

Хопта, С. Гомер української літератури ХХ століття / Світлана Хопта // Дніпро. – 2010. – № 2. – С. 131-133.

Цалик, С. М. Таємниці письменницьких шухляд : детективна історія української літератури : [версії, загадки, розсліди] / Станіслав Цалик, Пилип Селігей. – Київ : Наш час, 2010. – 352 с. : іл., портр.

Київська Глорія Уласа Самчука.

Всі фото для огляду взяті з відкритих джерел мережі «Інтернет».

Огляд підготувала: Копитко Ж.П.

Редактор-бібліограф: Денисова С.О., Гніда Т.В.

Відділ електронних ресурсів та довідково-бібліографічного обслуговування:

вул. Олександра Кониського, 83-85

телефон: (044) 486-01-46, (068) 139-31-41

e-mail: 4bibliograf4@gmail.com